

6043

Chrysanthemum

ent. Gerber - Glash.

Zey - Ppface Gerber
Methuen & Co Ltd
London II - pg.

9(47-925)
W-83

ppf. 1m 1307pm

24 JAN 2004

19 AUG 2011
N 51

N 51 ՅԱԴՐԱՅԻ ԴՐԱՄԱՐԱՆ

ԱՐԵՎԵՑԻ

320
Mr. ZG

ՄԻ ԳԱՆԻ ԳԼՈՒԽ

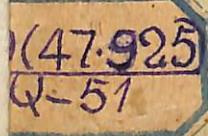
ՀԱՅ-ԹՐՔԱԿԱՆ

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐԻՑ

ԳԻՒԱՆ Է 10 կրաք

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

- I. Ընդհարումներն ապրիլից յետոյ
- II. Գնաճակցութիւնը և ինֆլավազապանութիւնը



1907 թ.
ԹԻՖԼԻՍ

6043

№ 51

«ՅԱՐԱՋ»-ի ԳՐԱԴԱՐԱՆ

№ 51

(47-925)

- 83

ԱՐԵՄԵՑԻՈ

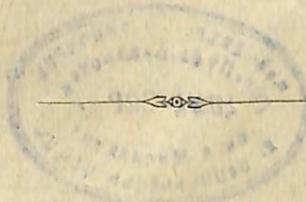
ՄԻ ՔԱՆԻ ԳԼՈՒԽ

ՀԱՅ-ԹՐՔԱԿԱՆ

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐԻՑ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

- I. Բնդիարութեան՝ ապրիլից յետոյ
- II. Դաշնակցութիւնը եւ ինքնապահանութիւնը



ТИФЛИСЪ

Электрон печатия „Г Е Р М Е С Ъ“ С. П. Елигарова
Մալար. փող. № 5. 1907

(10)

21.02.2013

ՀՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐՆ ԱՊՐԻԼԻՑ ՅԵՏՈՅ

Յուլիսի 1-ից—12-ը:

Ամիսներ տևեցին 1905-ի աղէտալից ընդհարումները: Ինչե՛ք չըքաշեցին թշւառ հայ և թուրք ժողովուրդն այդ սարսափելի ամիսներում... երկու սպառազինւած բանակների նման՝ ճակատածակատի էին կանգնել գարաւոր հարևանները և երկար ու ձիգ ամիսների ընթացքում հողն արիւնով էին պարարում, օդը վասովի ծխով լցնում, իսկ այնտեղ՝ մեր իշխանաւորները լոկ հանգիստաեսի ղերում, հետաքրքրութեամբ դիտում էին, թէ գժբախտ գլադիատորներից որն է աւելի խորը միսելու սուրբ՝ հակառակորդի սրտի մէջ...:

Շուշայ անցեալ ընդհարումներից տասն ամսւա չափ միջոց էր անցել, և այդքան երկար ժամանակամիջոցում բիւրօկրատական կառավարութիւնը իւր ամբողջ սնանկութիւնը ցոյց տւաւ խաղաղութիւն հաստատելու գործում, մեծ ընդունակութիւն ցոյց տալով սակայն սոված ժողովրդից տուգանքներ հանելու մէջ: Երա այդ-տարօրինակ քաղաքականութիւնն էր պատճառը, որ անկեղծ սրտերից բղխած-հաշութեամ—աղաղակները ժայռերին պղխուցին, և երկու կողմերն էլ գաղտնի կերպով սկսեցին պատրաստել, առաջին իսկ բովիչում պատրաստ գտնելու միմեանց յօշոտելու համար:

Պատժող արշաւախմբի վարանդա մտնելուց յետոյ էլ խաչ ողութիւնը չըտիրեց: Աղքատութեամ գուրը հասած վարանդան լցւեց գառնութեամբ ու անվստահութեամբ դէպի կառավարութիւնը, ինչպէս և միւս գաւառներում



6140

41

Ինքնապաշտպանութեան ժամանակ Դաշնակցութիւնը տեսաւ հայ ժողովրդի ոյժը. այդ կորացած վշտահար գիւղացիութիւնը վասանգի բողէներում երևան ելաւ իւր ամբողջ պատկերով, իւր ամբողջ հասակով: Եւ դեռ ընդհարումների կէսին էր, որ մտածեց ինքնապաշտպանութիւնը յանձնել ժողովրդին, միայն այն պայմանով, որ Դաշնակցութիւնը միաս ժամանակ զեկավարի դեր կատարէ, ապա, որոշ ժամանակից յետոյ՝ ղեկավարութիւնն էլ տալ ժողովրդական ներկայացուցիչների ձեռքը, և նրանց նըպատել միայն զանազան ճանապարհներում, որոնք դեռ ևս անձանօթ էին ժողովրդին:

Կարծեմ առաջին անգամ այդ փորձն արւեց Վարանդայում, և բաւական յաջող, թեթև պակասութիւններով, որ շուտով պիտի հարթուէին, իբրև անփորձութեան հետեանըներ: 1906 թւականի փետրւարի 5-ն էր այն օրը, երբ Վարանդայի 60 գիւղերից հաւաքւած ներկայացուցիչները պէտք է ընտրէին այն նոր մարմինն իրանց միջից, որ դաշնակցական զեկավարներին կից մի մարմին կազմելով՝ միասին պէտք է վարէին ինքնապաշտպանութիւնը, մինչև որ բոլորովին վարժէին, և ամեն ինչ յանձնւէր իրանց:

Բայց... հպատակների հանգստութիւնն «ապահովող» աչքերն արթուն հսկում էին, գործը ժամանակաւորապէս վիժեց, և մէկը մինչև այսօր՝ զեռ բանտի պատերն է ճանկուում....

Մռւտ է, վիրաւորական է, երբ ասում են, թէ Դաշնակցութիւնը միացրել է ժողովրդի ձեռներէցութեան ոգին. ընդհակառակը, նա զարգացրել է. զրան ապացոյց այն հանգամանքը, որ մի ժամանակ անտարբեր, սառած ու քնած հասարակութիւնն այժմ շարժուն և հետաքրքրէր է դարձել:

Ինքնապաշտպանութեան ամբողջ պատմութիւնը բազմաթիւ փաստաթղթերի և վկայութիւնների հիման վրայ տալուց յետոյ միայն կարող է պարզել, թէ Դաշնակցութիւնն ինչ խոշոր ծառայութիւն է մատուցել ժողովրդին՝ ինքնապաշտպանութեան ժամանակաշրջանում *):

*) Դաշնակցութիւնը և ինքնապաշտպանութիւնը զրելուց՝ քաղւածքներ ենք արել թերթում տպագրւած մեր յօդւածներից:



